

I

P

I

E

RAPORT Z BADAŃ UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW W PROCESIE ZARZĄDZANIA MIASTEM

BADANIE PRZEPROWADZONE PRZEZ STUDENTÓW
KIERUNKU ADMINISTRACJA

Raport z badań realizowanych przez studentów IPIE

W roku akademickim 2019/2020 kilkoro studentów administracji drugiego stopnia (Agnieszka Stellmacher, Magdalena Sołdan, Karol Orzeszak) uczestniczyło w badaniach związanych z projektem Human Smart City¹, realizowanym w Nakle nad Notecią. Uniwersytet Kazimierza Wielkiego jest partnerem tego projektu. Badania współrealizowała dr Magdalena Szczepańska z Instytutu Prawa i Ekonomii, która zaprosiła studentów do udziału we wtórnej analizie danych ankietowych będących jednym z elementów projektu.

Naczelnym celem projektu Human Smart City jest zaangażowanie mieszkańców w tworzenie inteligentnych rozwiązań w zakresie transportu oraz dbałości o jakość powietrza. Nakło nad Notecią bierze w nim udział jako jedno z 25 miast – laureatów konkursu „HUMAN SMART CITIES. Inteligentne miasta współtworzone przez mieszkańców”, ogłoszonego przez Ministerstwo Rozwoju. Realizacja projektu ma przyczynić się do wykreowania, przy użyciu inteligentnych rozwiązań, przestrzeni przyjaznej do życia. Filarem, na którym opiera się przedsięwzięcie jest zaangażowanie obywateli w proces zarządzania miastem i współdecydowania o swoim otoczeniu, czyli partycypacja społeczna. Dlatego jednym z celów projektu jest diagnoza potrzeb mieszkańców w zakresie partycypacji w procesie współzrządzenia miastem.

Studenci Instytutu Prawa i Ekonomii przeprowadzili wtórną analizę danych ankietowych uzyskanych w ramach Human Smart City. Celem naszego przedsięwzięcia badawczego była analiza poglądów i preferencji respondentów z uwzględnieniem płci. Interesowało nas, czy kobiety i mężczyźni różnią się pod względem zaangażowania w proces współzrządzenia miastem oraz co jest ważne dla każdej z tych grup. Analizowane dane pochodzą z ankiet skierowanych do użytkowników przestrzeni Nakła nad Notecią. W badaniu wzięło udział 46 osób. 50% stanowiły kobiety, 40% mężczyźni, 10% nie udzieliło odpowiedzi na pytanie o płeć. Średni wiek respondenta to 43 lata. Większość (blisko 60%) to osoby z wyższym wykształceniem. 67% to osoby pracujące, 17% emeryci i renciści.

Wyniki

Czynniki jakości życia

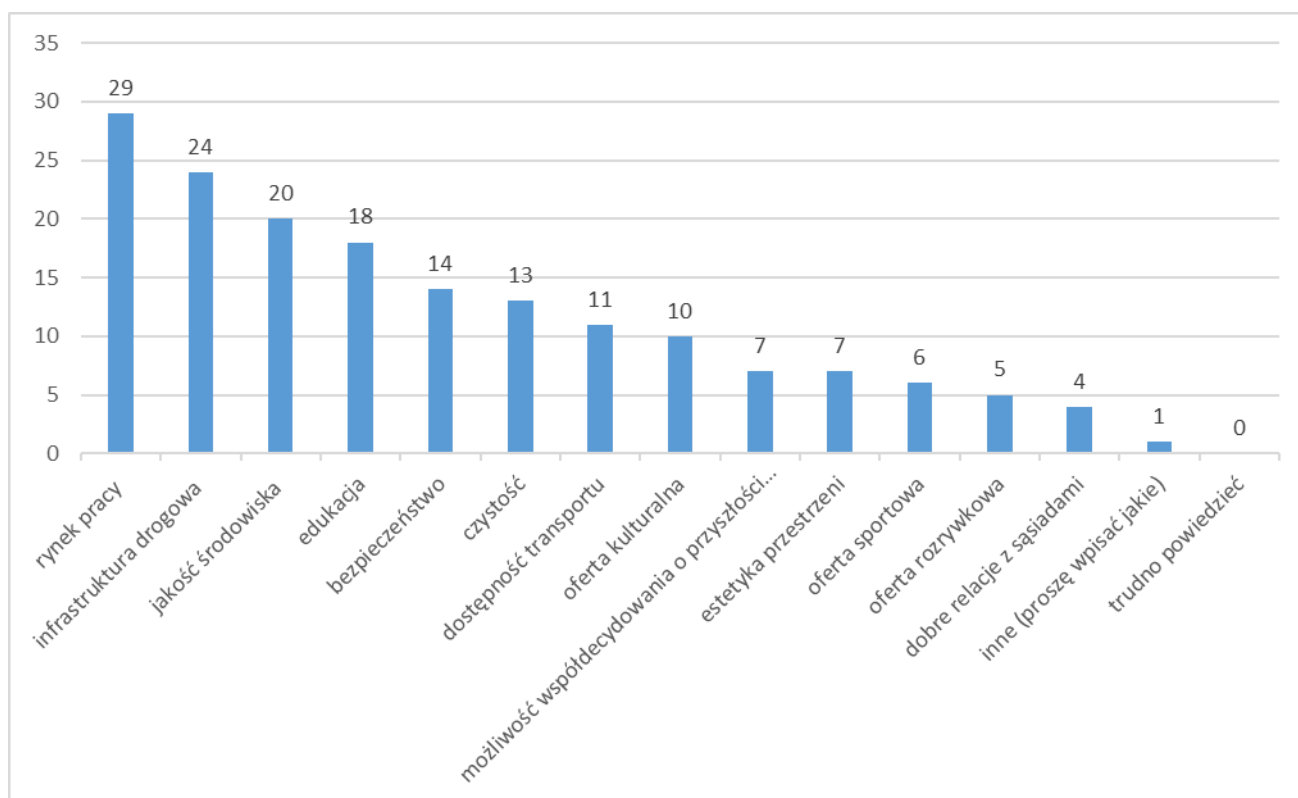
Ustalenie priorytetów działań przez władze lokalne jest ważnym etapem w procesie kształtowania strategii rozwoju jednostki terytorialnej na kolejne lata. Opinia mieszkańców, potencjalnych mieszkańców oraz użytkowników danej przestrzeni na temat kluczowych czynników jakości życia może być pomocna w efektywnym zarządzaniu regionalnym. Mieszkańcy Nakła za najważniejsze czynniki wpływające na jakość życia uznali: rynek pracy, infrastrukturę drogową oraz jakość środowiska. Powyższe dane wskazują, że mieszkańcy rozumieją ideę zrównoważonego rozwoju, o czym świadczy wskazanie z najwyższą wartością: rynku pracy, które prawidłowe funkcjonowanie determinuje ważne aspekty egzystencji tj. poziom wynagrodzeń oraz poziom bezrobocia; infrastruktura drogową jako element

¹ Projekt finansowany ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna

infrastruktury technicznej wpływa na skomunikowanie Nakła z resztą regionu; w końcu jakość środowiska wpływa zdrowie i samopoczucie mieszkańców.

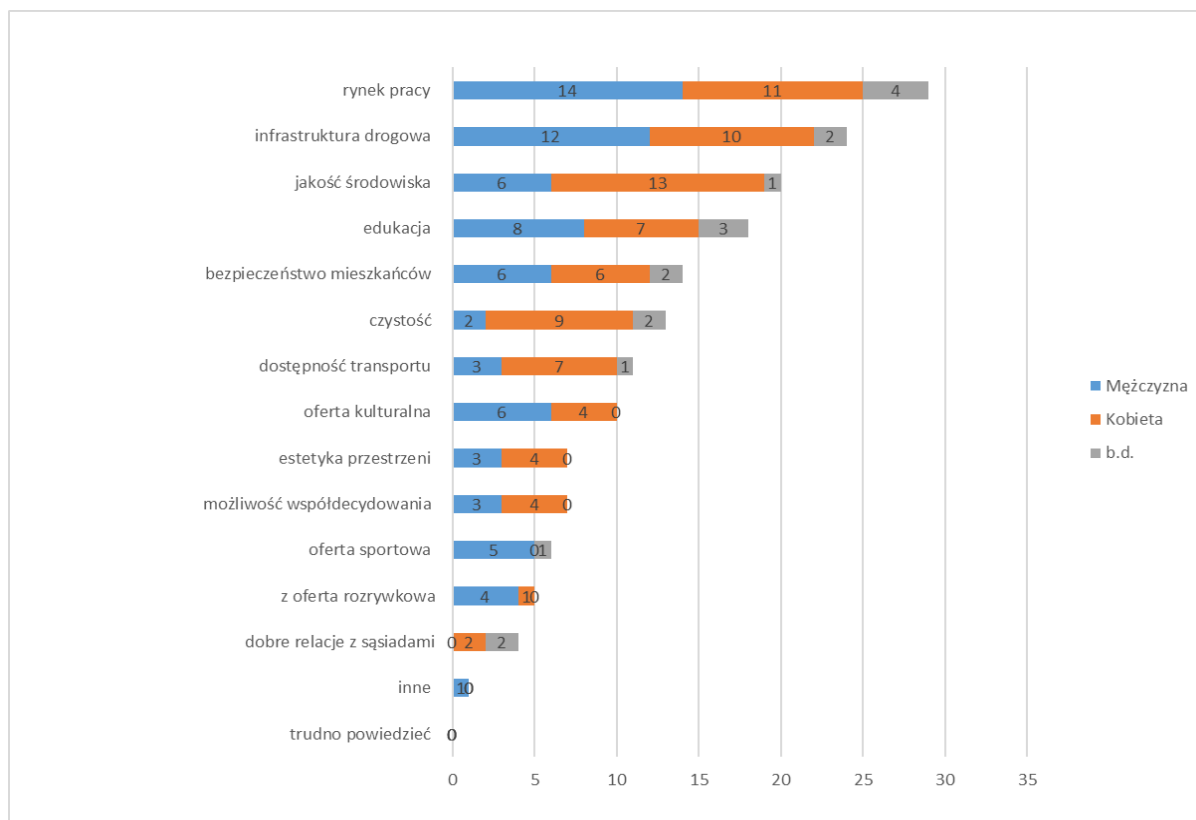
Na wykresie 1 przedstawiono zbiorczo odpowiedzi na pytanie dotyczące czynników jakości życia uznawanych za najważniejsze przez respondentów. Wykres 2 prezentuje te dane z uwzględnieniem płci respondenta. Z kolei na wykresie 3 przedstawiono zróżnicowanie odpowiedzi w zależności od miejsca zamieszkania. Taka analiza danych ma na celu określenie, czy odpowiedzi są zróżnicowane ze względu na płeć oraz z uwagi na miejsce zamieszkania respondenta.

Wykres 1. Kluczowe czynniki jakości życia w opinii mieszkańców Nakła nad Notecią

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Wykres 2. Kluczowe czynniki jakości życia w opinii mieszkańców Nakła nad Notecią ze względu na płeć

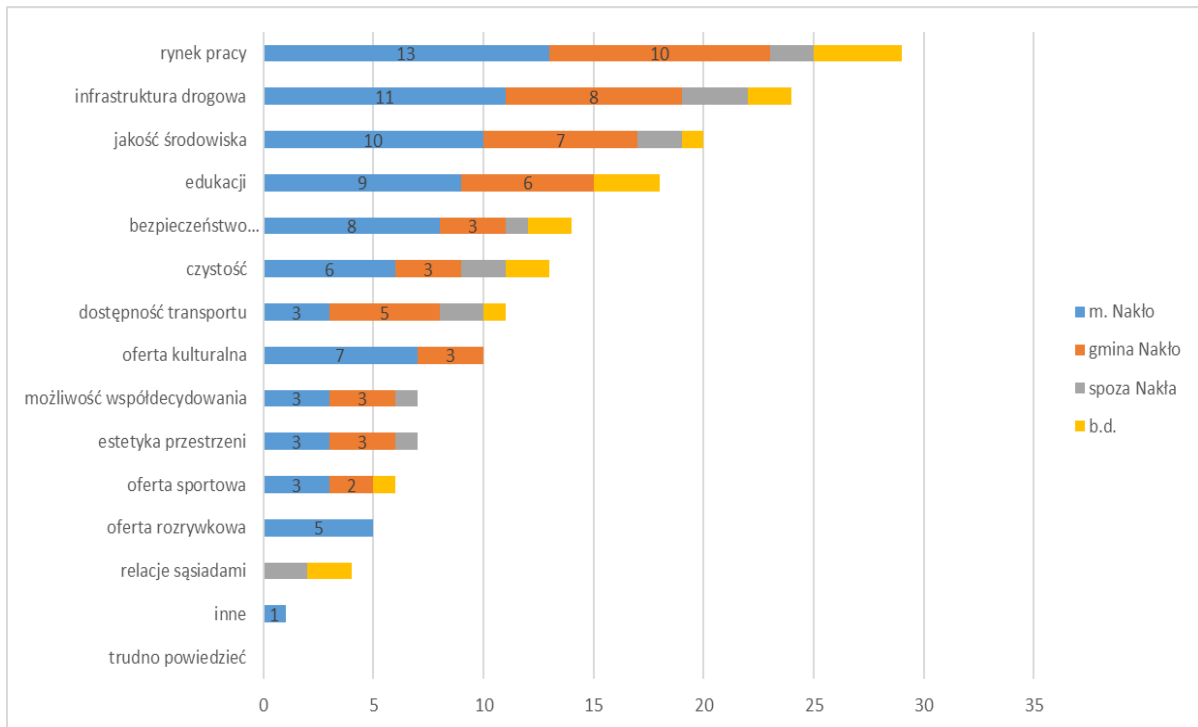

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Analiza udzielonych odpowiedzi pod kątem płci respondentów wskazuje, że kobiety znacznie częściej niż mężczyźni za istotny czynnik jakości życia uznają jakość środowiska, czystość otoczenia oraz dostępność transportu. Z kolei mężczyźni częściej niż kobiety jako kluczowe czynniki jakości życia wskazywali rynek pracy oraz infrastrukturę drogową. Te czynniki zajmowały pierwsze oraz drugie miejsce w ogólnym zestawieniu. Ponadto wyłącznie mężczyźni wskazywali za ważny aspekt jakości życia ofertę sportową.

Obserwacja zróżnicowania udzielonych odpowiedzi ze względu na miejsce zamieszkania uwidacznia pewne różnice. Warto przypomnieć, że w badaniu wzięło udział więcej mieszkańców miasta, niż gminy. Respondenci z miasta Nakło większą uwagę przywiązują do kwestii bezpieczeństwa oraz czystości, co sugeruje, że w większych społecznościach miejskich kwestie te stanowią ważny problem dla mieszkańców. Ponadto mieszkańcy miasta przywiązali większą wagę do oferty kulturalnej oraz rozrywkowej. W przypadku mieszkańców gminy znacząca nadreprezentacja tej grupy widoczna jest w odpowiedziach dotyczących dostępności transportu, co wskazuje że poziom skomunikowania danej jednostki terytorialnej jest kluczowy dla lokalnej społeczności. Dostępność komunikacji zbiorowej jest ściśle powiązana ze stanem infrastruktury drogowej, który to czynnik uzyskał wysokie lokaty we wszystkich grupach.

Wykres 3. Kluczowe czynniki jakości życia w opinii mieszkańców Nakła nad Notecią ze względu na miejsce zamieszkania

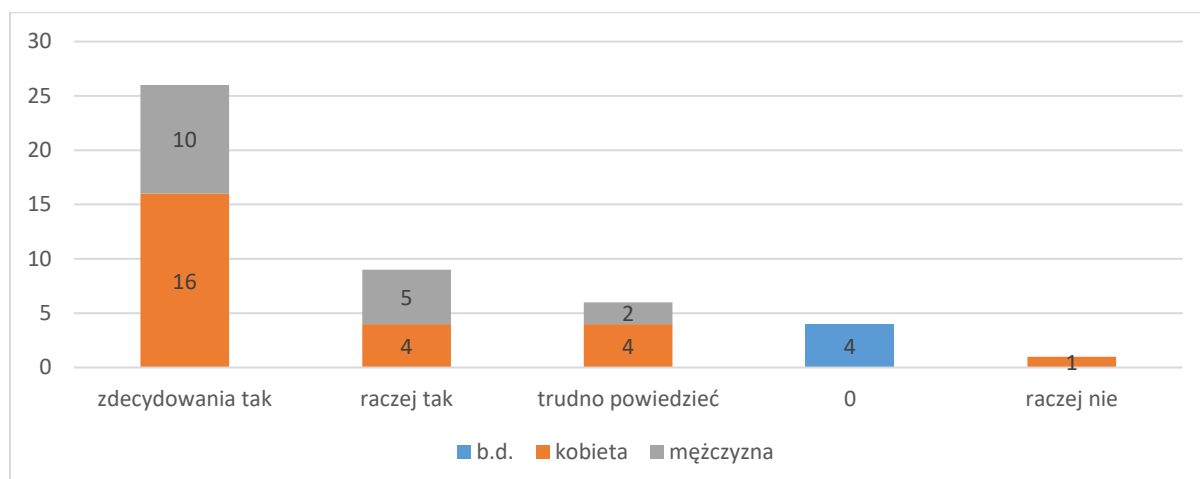

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Aplikacja mobilna

W ramach projektu Human Smart City miasto Nakło planuje wprowadzenie aplikacji mobilnej służącej do komunikacji z mieszkańcami. Ten innowacyjny pomysł wiąże się z koniecznością dogłębnego przemyślenia funkcjonalności takiej aplikacji. Badania ankietowe obejmowały swoim zakresem również to zagadnienie. Osoby mieszkające lub przebywające w mieście pytano o to, czy korzystałyby z takiej aplikacji oraz jakie funkcjonalności powinna zawierać aplikacja.

Wykres 4 Deklaracja korzystania z aplikacji mobilnej ze względu na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

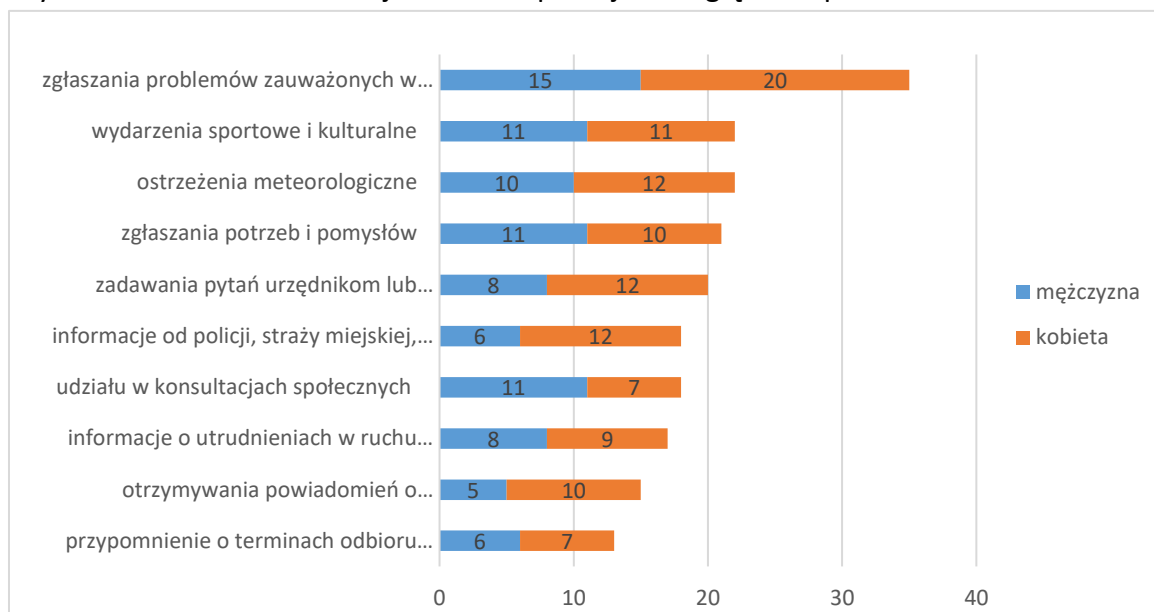
Większość respondentów, bo 16 kobiet i 10 mężczyzn jest zdecydowanie zainteresowanych korzystaniem z aplikacji na urządzenia mobilne, która byłaby oparta o stronę www mającą służyć do dwustronnej komunikacji z mieszkańcami. Żaden respondent nie wskazał odpowiedzi „zdecydowanie nie”. Można więc przypuszczać, że aplikacja ma szansę na powodzenie. Następną kwestią poddaną analizie są funkcjonalności, jakie powinna zawierać aplikacja, aby mogła być pozytywnie odbierana. Tabela 1 prezentuje zbiorcze zestawienie odpowiedzi z tym związanych. Wykres 5 ukazuje te dane z uwzględnieniem płci.

Tabela 1. Preferowane funkcjonalności aplikacji

Wyszczególnienie	Liczba odpowiedzi
zgłaszania problemów zauważonych w mieście	35
ostrzeżenia meteorologiczne	22
wydarzenia sportowe i kulturalne	22
zgłaszania potrzeb i pomysłów	21
zadawania pytań urzędnikom lub władzom miasta	20
udziału w konsultacjach społecznych	18
informacje od policji, straży miejskiej, straży pożarnej, dostawców prądu	18
informacje o utrudnieniach w ruchu drogowym	17
otrzymywania powiadomień o odczytach jakości powietrza	15
przypomnienie o terminach odbioru odpadów	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Wykres 5 Preferowane funkcjonalności aplikacji ze względu na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

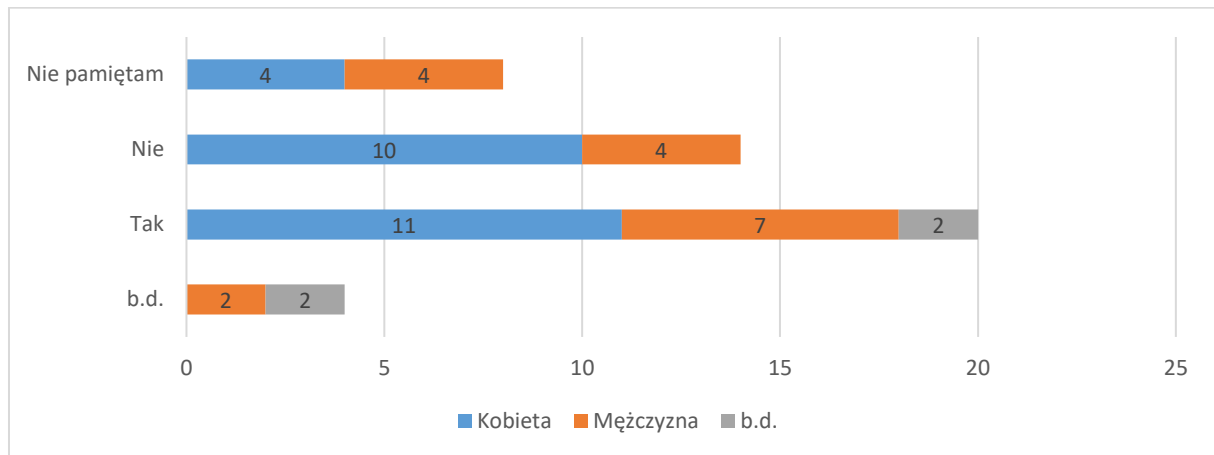
Dane ankietowe wyraźnie wskazują, że dla respondentów najważniejszą funkcjonalnością aplikacji byłaby możliwość zgłaszania problemów zauważonych w mieście, ta odpowiedź zyskała najwięcej wskazań zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. Dalej w ogólnym zestawieniu uplasowała się funkcjonalność polegająca na otrzymywaniu ostrzeżeń meteorologicznych, którą wskazało 12 kobiet i 10 mężczyzn oraz wysyłanie przez aplikację informacji o wydarzeniach sportowych i kulturalnych - tę funkcjonalność wskazało po 11 kobiet i mężczyzn.

W niektórych spośród proponowanych funkcjonalności aplikacji zarysowują się wyraźne dysproporcje w udzielonych odpowiedziach ze względu na płeć respondentów. W odpowiedziach udzielonych przez kobiety widoczne jest większe zainteresowanie kwestiami jakości powietrza, pojawiania się smogu, co sugeruje większą wrażliwość kobiet na kwestie ochrony środowiska naturalnego. Chęć otrzymywania informacji o odczytach jakości powietrza wyraziło 10 kobiet oraz zaledwie 5 mężczyzn. Podobnie było w przypadku otrzymywania informacji od policji, straży miejskiej, straży pożarnej czy dostawców prądu, bowiem chęć skorzystania z tej opcji aplikacji wyraziło 12 kobiet oraz 6 mężczyzn. W aspekcie zadawania pytań urzędnikom lub władzom miasta, 12 kobiet oraz 8 mężczyzn zaznaczyło w ankiecie tę odpowiedź. W udzielonych odpowiedziach kobiety wskazały, że kluczową kwestią jest informowanie społeczeństwa przez administrację publiczną oraz służby porządkowe o ważnych sprawach codziennego życia. Z kolei mężczyźni częściej niż kobiety wskazywali na możliwość udziału w konsultacjach społecznych. Taki rozkład odpowiedzi sugeruje, że mężczyznom bardziej zależy na aktywnej partycypacji społecznej niż na uzyskiwaniu informacji o podjętych przez władze działaniach. Mężczyźni poprzez udział w konsultacjach chcą, aby ich

głos był słyszalny i uwzględniany przez władze samorządowe przy podejmowaniu decyzji w sprawach najważniejszych dla lokalnej społeczności

Konsultacje społeczne

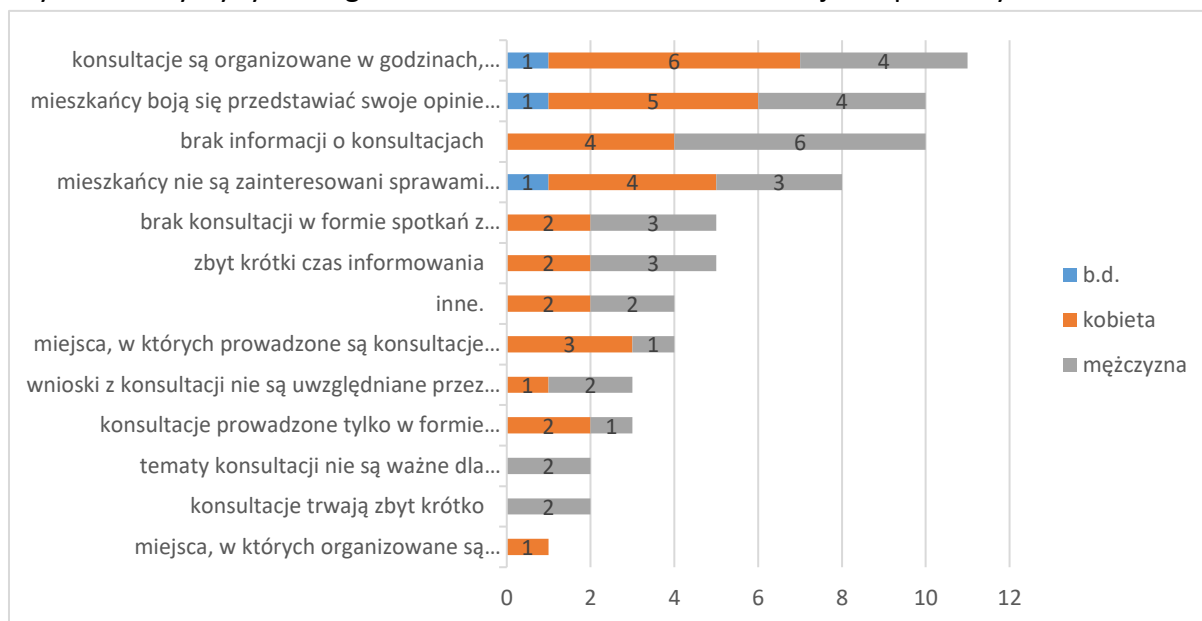
Wykres 5. Odpowiedzi na pytanie „Czy w ciągu ostatnich 5 lat uczestniczył/a Pan/Pani w konsultacjach społecznych?”

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Kobiety nieznacznie częściej niż mężczyźni deklarowały udział w konsultacjach społecznych w ciągu ostatnich 5 lat. Co interesujące mężczyźni rzadziej niż kobiety deklarowali, że nie uczestniczyli w konsultacjach. Taki stan rzeczy wynika z faktu, że 24% mężczyzn odpowiedziało mniej kategoriycznie niż kobiety i wskazało, że nie pamięta czy wzięło udział w konsultacjach społecznych. Jednak faktem jest, że Nakło nad Notecią nie może poszczycić się wysokim poziomem uczestnictwa mieszkańców z konsultacjach społecznych. Dlatego warto zastanowić się, co może być tego przyczyną. Czy jest to brak chęci, brak zainteresowania, a może kwestie techniczne, dotyczące samej organizacji konsultacji. Warto również poznać opinie na temat tego, jak mieszkańcy chcieliby być informowani o planowanych konsultacjach.

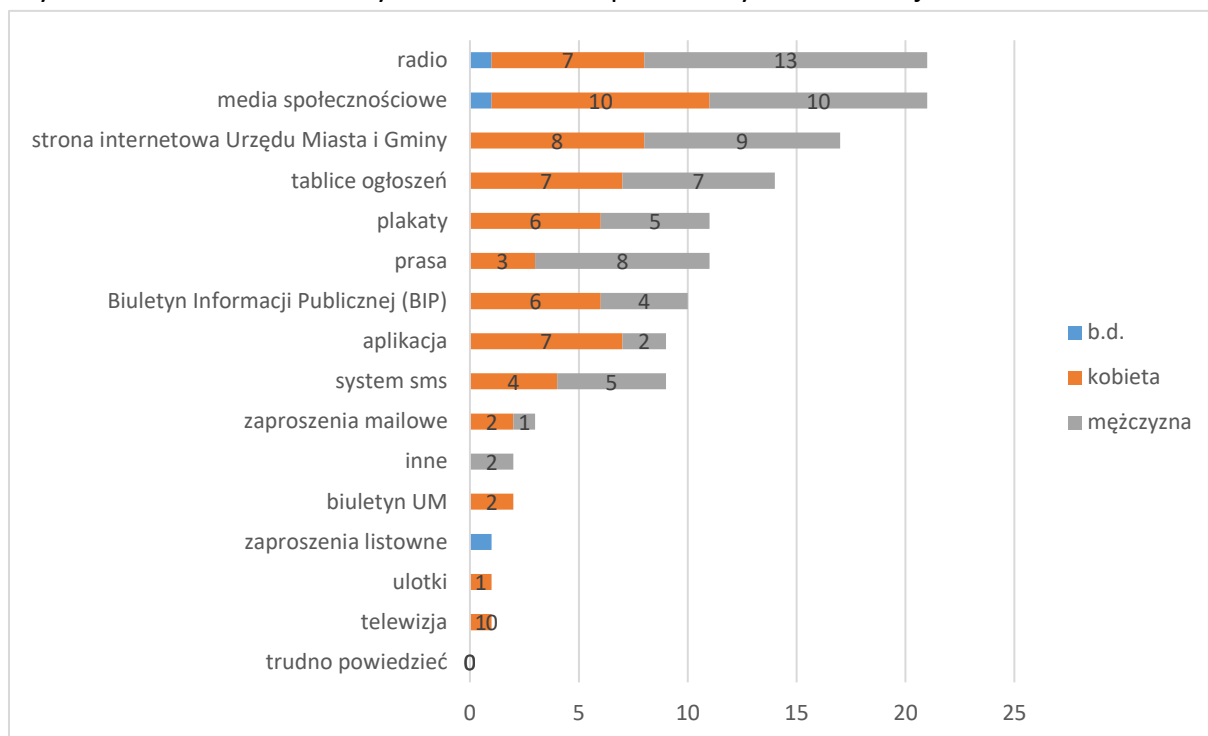
Wykres 6 Przyczyny niskiego udziału mieszkańców w konsultacjach społecznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Na podstawie odpowiedzi respondentów dostrzec można, iż przyczyną niskiego udziału mieszkańców w konsultacjach jest fakt prowadzenia ich w godzinach, kiedy mieszkańcy są w pracy. Na drugim miejscu wśród najchętniej wybieranych odpowiedzi były opinie, iż mieszkańcy boją się przedstawiać swoje opinie czy pomysły oraz „brak informacji na temat planowanych konsultacji”. Respondenci nie upatrują przyczyn nikłego zaangażowania w braku konsultacji w formie spotkań z mieszkańcami ani w sytuacjach, gdy „konsultacje trwają za krótko” oraz „tematy konsultacji nie są ważne dla mieszkańców”. Należy zauważyć, że w opiniach na temat przyczyn bierności mieszkańców nie zaznaczyły się różnice pomiędzy płciami.

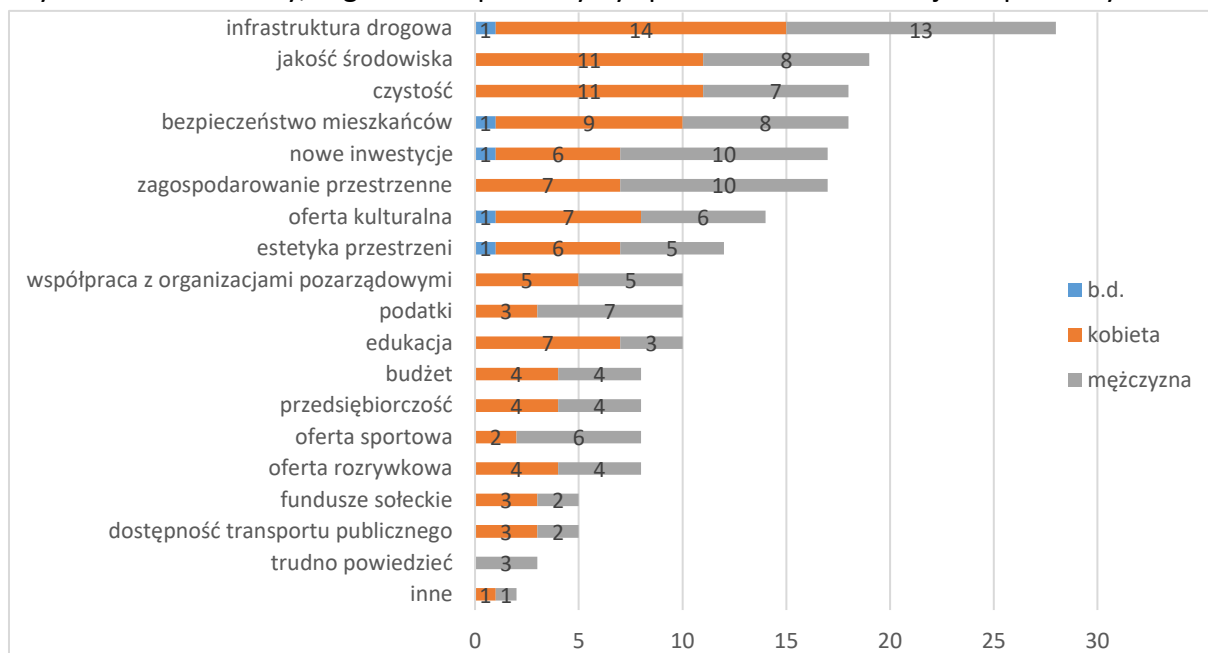
Wykres 7 Preferowane formy informowania o planowanych konsultacjach

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Skoro dotychczasowe wyniki analiz wskazują, że mieszkańcy Nakła nie czują się wystarczająco poinformowani o planowanych konsultacjach warto sprawdzić, jaka forma informowania byłaby najbardziej skuteczna. Zgodnie z danymi ankietowymi do najbardziej preferowanych metod w informowaniu o prowadzeniu konsultacji społecznych należą w opinii respondentów radio i media społecznościowe. Na drugim miejscu ze względu na popularność znalazła się strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy. Mniejszym uznaniem cieszy się informowanie poprzez plakaty czy prasę. Najmniej preferowane są „zaproszenia listowne”, „ulotki” i „telewizja”.

Wykres 8 Jakie tematy, zagadnienia powinny być poddawane konsultacjom społecznym?

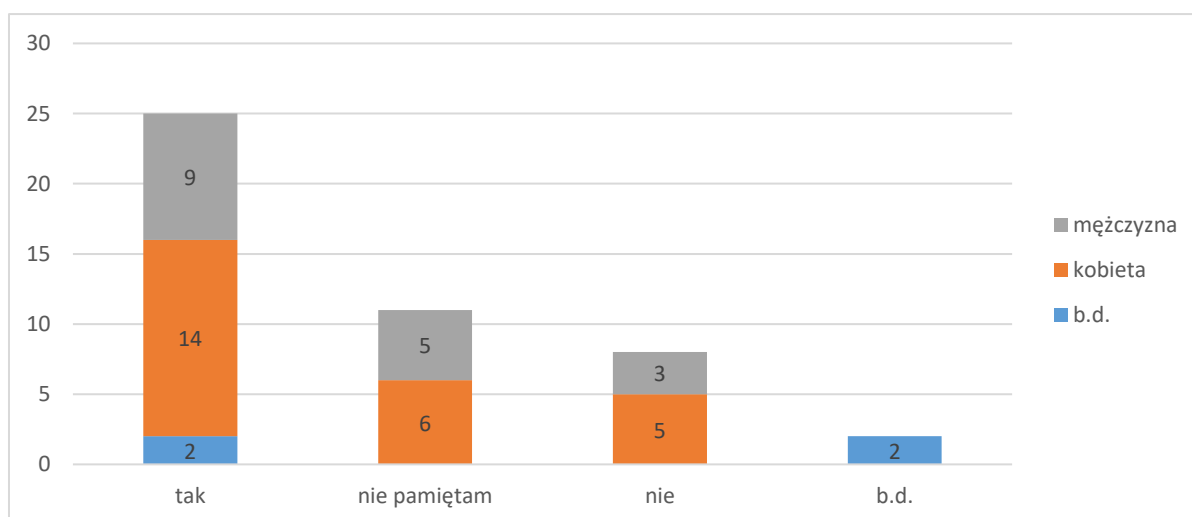

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Dla władz miasta cenna może okazać się również wiedza na temat tego, jakie tematy mieszkańcy chcą konsultować. Według danych ankietowych aż 28 osób zadeklarowało, że tematem konsultacji społecznych powinna być infrastruktura drogowa. Kolejne istotne zagadnienia to jakość środowiska, czystość, bezpieczeństwo, nowe inwestycje czy zagospodarowanie przestrzenne.

Zaangażowanie mieszkańców w życie miasta

Wykres 9 Czy w ciągu ostatnich 5 lat angażowała się Pani / Pan w działania na rzecz swojego najbliższego sąsiedztwa, osiedla, sołectwa, gminy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Większość respondentów deklaruje, że w ciągu ostatnich pięciu lat angażowała się w działania na rzecz najbliższego otoczenia. Z drugiej strony, całkiem spory jest udział

odpowiedzi „nie” i „nie pamiętam”. Wyrażamy nadzieję, że realizacja projektu Human Smart City podniesie poziom tego zaangażowania. Działania na rzecz otoczenia oznaczają obywatelską postawę, która wiąże się także z udziałem mieszkańców w procesie zarządzania miastem. Działania podejmowane przez władze lokalne, które będą dopasowane do potrzeb mieszkańców powinny przyczynić się do osiągnięcia tego celu. Informacje na temat tego, co dla mieszkańców jest ważne, jakie tematy chcieliby konsultować pozwolą na lepsze zaplanowanie tego procesu. Takie dopasowanie jest czynnikiem koniecznym skutecznego zarządzania miastem.

Agnieszka Stellmacher

Magdalena Sołdan

Karol Orzeszak

Magdalena Szczepańska